

Központi Statisztikai Hivatal
Pécsi Igazgatóság

**A DÉL-DUNÁNTÚLI ÁLLATTENYÉSZTÉS
FŐBB JELLEMZŐI**

Száma: 15 / 2006

Pécs, 2006. október

© Központi Statisztikai Hivatal

Pécsi Igazgatóság, 2006

ISBN-10: 963-235-038-3

ISBN-13: 978-963-235-038-7

Igazgató:

dr. Horváth József

Tájékoztatási osztályvezető:

dr. Németh Zsolt

Készítette:

Fritz János

*Másodlagos publikálás csak a forrás megjelölésével, adatok átadása
csak a KSH Pécsi Igazgatósága engedélyével történhet!*

A KSH Pécsi Igazgatósága kiadványai
megrendelhetők, megvásárolhatók:

Pécs, József Attila u. 10/A. Telefon: 72/533–300 Telefax: 72/533–333

KSH az interneten: www.ksh.hu

Összefoglalás

Az elmúlt évek állattenyésztésére vonatkozó felvételei szerint – a 2000. márciusi teljes körű felmérés, a gazdaságszerkezeti összeírások, valamint az év végi állatszámítások adatai alapján – az ágazat mezőgazdaságon belüli súlya az elmúlt években – a régióban és országosan is – csökkent. A Dél-Dunántúlon ezt a folyamatot a tartási kedvnek az országosnál nagyobb mértékű megcsappanása kísérte, amely elsősorban az egyéni gazdaságok állattartóit érintette. Ennek eredményeképpen térségünkben az egyes állományok az átlagosnál erőteljesebben koncentrálnak specializált termelésű nagygazdaságokban, miközben a kisebb súllyal rendelkező egyéni gazdaságok állattenyésztésére az állatok számának szétaprózottsága jellemző. Ezzel kapcsolatban látni kell, hogy az elmúlt években az állattartás alacsony jövedelmezősége a nagy termelési méreteknek kedvezett. A gazdasági szervezetek számára ezzel együtt – az európai uniós elvárásoknak való megfelelés mellett – változatlanul gondot jelent, hogy állataik számára a takarmányt bérelt területen kell megtermelni, ami drágítja az állattartásukat. A termelés másik pólusát jelentő saját szükségletre való állattartás ugyanakkor valószínűleg még hosszabb ideig fenn fog maradni az egyéni gazdaságok egy részében, mivel egyfelől a főállásban szerzett jövedelmek, illetve nyugdíjak elég magasak ahhoz, hogy lehetővé tegyék e tevékenység viszonylag alacsony szinten való folytatását, másfelől pedig túl alacsonyak egyrészt ahhoz, hogy feladhassák a saját fogyasztásra szánt állatok tartását, másrészt ahhoz, hogy az érintett kör üzletszerűbb gazdálkodásra térjen át. (Ez utóbbi cél elérésének másik módja az állattenyésztés jövedelmezőségének növelése lenne, míg – a másik irányba – a saját szükségletre történő termelés piaci úton való „felszívását”, és ezáltal az ágazati koncentráció felgyorsítását – a lakosság nem mezőgazdasági jövedelmeinek emelésével lehetne elérni.) A dél-dunántúli régió a jövedelem-kiegészítésként folytatott állattartásnak mindig is kiváló terepe volt, hiszen a térség lakosságát erre az átlagostól elmaradó jövedelmek mellett az aprófalvas településszerkezet, a kiváló mezőgazdasági adottságok és a magas munkanélküliség is ösztönözte.

Az állattenyésztés általános helyzete

A hazai agrárgazdaság termelési szerkezetét tekintve az ezredfordulót követően mindjobban felerősödött az a már korábban is tapasztalható tendencia, miszerint a termelés egyre nagyobb hányadát a növénytermesztés adja, amivel párhuzamosan az állattenyésztés súlya fokozatosan csökken. A két főágazat közötti egyensúly megbomlása nemcsak azért probléma, mert az ország így állati eredetű élelmiszer-nyersanyagokból és késztermékekből fokozottabb mértékben szorul behozatalra, hanem azért is, mert a szántóföldön megtermelt kukorica- és takarmánygabona-mennyiségnek egy jelentős része – kellő nagyságú állomány híján – az amúgy is „túlcsordulással” küszködő állami intervenciós raktárkészleteket növeli, lenyomva az adott piacokon elérhető árakat. (Szakértők szerint a fejlett mezőgazdasággal rendelkező országokban az agrárágazat termelési értéke a növénytermesztés és állattenyésztés között mintegy 40–60%-ban oszlik meg, ami közel a fordítottja a hazai aránynak.)¹

¹ Dr. Módos Gyula: A versenyképesség összetevői és mérési módszerei a hús-termékpályán, 2004

Az agrárágazaton belüli szerkezeti egyensúlytalanság gyökerei a rendszerváltozásig vezethetők vissza, amikor felborult a munkamegosztásnak az a rendje, ami addig a nagyüzemek és a kistermelők együttműködését jellemezte. Ennek keretében a nagyüzemek főként a gépi munkaigényes ágazatokra, azaz elsősorban a növénytermesztésre koncentráltak, míg a kistermelők inkább a kézi munkaigényes ágazatokat részesítették előnyben és ebbe a körbe tartozott az állattenyésztésnek egy jelentős része. A privatizációt követően az egyéni gazdaságok tevékenységszerkezetükben szintén a növénytermesztés felé mozdultak el – erre ösztönözte őket megnövekedett földterületük és a nagyüzemekből kivitt gépállományuk –, miközben az állattenyésztésben való érdekeltségüket erősen csökkentette, hogy ezzel egyidejűleg összezsugorodott az állati termékek piaca. Az egyéni gazdaságokkal kapcsolatban fontos azt is megjegyezni, hogy a háztáji- és illetményföld intézményének megszűnésével mindenhol igen jelentősen csökkent a saját szükségletre termelő kör. Az átalakult nagyüzemek állattenyésztését pedig – a lecsökkent termelési kapacitások mellett – kedvezőtlenül befolyásolta az 1994. évi földtörvény is, amelynek értelmében a szervezetek jelenleg sem juthatnak földtulajdonhoz, hanem a földnek csak bérlői lehetnek, ami drágítja takarmánytermesztésüket. A későbbiek során az Európai Unió gazdaságba mindjobban betagolódo magyar agrárium állattenyésztésének további kihívást jelentett, hogy immár egy liberalizált piac minőségi követelményeinek kellett megfelelnie, ahol azok a termelők vannak versenyelőnyben, akiknél a minőség nagy termelési méretekkal párosul. Ez a kilencvenes években természetesen az egyes állati termékek vonatkozásában a termelők és az állományok további szűkülését vonta maga után. Itt ki kell emelni, hogy a jelenlegi viszonyok közepette a gazdasági szervezetek nagyobb érdeklődést mutatnak az állattenyésztési tevékenység iránt mint az egyéni gazdaságok, mivel erre ösztönzi őket meglévő istállóik, berendezéseik hasznosításának igénye, valamint a munkaerő foglalkoztatásának kényszere. Másrészt ebbe az irányba tereli őket a saját földtulajdon tilalma is, aminek következtében a szervezetek számára a vagyontékezés egyik fő eszközét az állattartás jelenti. Mindezzel együtt az ország 2004. évi Európai Unió csatlakozása sem igazán javította a hazai állattenyésztés helyzetét, hiszen a közös agrárpolitika nem mindegyik állati termék termelése szempontjából kedvező. (A csatlakozási szerződés értelmében a tejtermelést szigorú kvóták szabályozzák, míg a vágómarha- és a vágójuh-tartást ösztönzik.)

Mindezek következtében, míg 2000–2004 között a mezőgazdasági termékek folyó áron számolt bruttó termelése országosan közel egyharmadával nőtt, addig ezen belül az élő állatok és állati termékek termelése 1,7%-kal mérséklődött. Súlyarányt tekintve a növénytermesztési és kertészeti, valamint az állattenyésztési termékek közötti olló 2001-től kezdve folyamatosan nyílt, tovább növelve az előbbi ágazatnak egyébként is magasabb arányát. Az élőállatoknak és állati termékeknek a mezőgazdaságon belüli részesedése a 2000–2004 közötti időszak egészében 12,6 százalékponttal esett vissza.

A mezőgazdasági termékek folyó áron számított bruttó termelésének főágazatok közötti megoszlása

(százalék)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004
Növénytermesztési és kertészeti termékek	51,4	49,9	50,7	56,1	64,0
Élő állatok és állati termékek	48,6	50,1	49,3	43,9	36,0
Bruttó termelés összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Az állattenyésztés mezőgazdaságon belüli súlyának csökkenését a 2000 márciusában végrehajtott teljes körű mezőgazdasági felmérés, valamint a legutóbbi – 2003. és 2005. decemberi – gazdaságszerkezeti összeírások adatai is alátámasztják. Ezek szerint országosan a gazdasági szervezeteken belül fokozatosan csökkent az állattenyésztéssel foglalkozó cégek (a csak állattenyésztő és a vegyes termelési típusú gazdaságok együttes) aránya, és nőtt a csak növénytermesztő szervezetek hányada. Az egyéni gazdaságokban is hasonló tendencia volt tapasztalható, eltekintve attól, hogy az állattenyésztésben érintett gazdaságok aránya a 2000. márciusi és 2003. decemberi felmérés közötti időszakban kismértékben nőtt. A két gazdálkodói körnek a csak állattartó típusú gazdaságaival kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy ezek súlya 2003 decemberéig nőtt, akkortól pedig csökkent.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdaságok megoszlása termelési típusok szerint

(százalék)

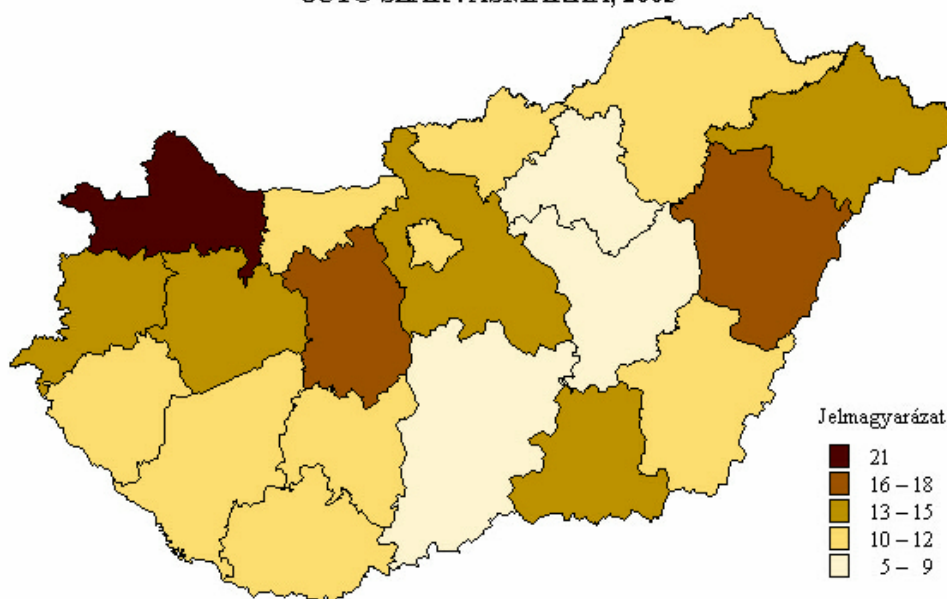
Termelési típus	Országosan			Dél-Dunántúlon		
	2000. március 31-én	2003. december 1-jén	2005. december 1-jén	2000. március 31-én	2003. december 1-jén	2005. december 1-jén
Gazdasági szervezetek						
Csak növénytermesztő	42,0	71,6	73,6	48,7	74,2	75,6
Csak állattenyésztő	9,4	11,0	9,4	7,8	8,9	8,9
Vegyes	48,6	17,4	17,0	43,5	16,9	15,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ezen belül: állattenyésztő és vegyes együtt	58,0	28,4	26,4	51,3	25,8	24,4
Egyéni gazdaságok						
Csak növénytermesztő	39,7	37,2	46,7	44,5	41,6	51,6
Csak állattenyésztő	22,0	24,6	21,6	14,6	17,3	15,3
Vegyes	38,3	38,2	31,7	40,9	41,1	33,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ezen belül: állattenyésztő és vegyes együtt	60,3	62,8	53,3	55,6	58,4	48,4

A Dél-Dunántúlon, amelynek állattenyésztése mindig is az országos élvonalba tartozott, a legutóbbi felmérések adatai szerint szintén jelentősen megcsappant az állattartási kedv. Ezt az is mutatja, hogy az adott időpontokban a csak állattenyésztő és vegyes típusú gazdaságok együttes arányának régiós alakulását a két fő gazdálkodói körben szinte folyamatos visszaesés jellemezte; a dunántúli gazdasági szervezetek és egyéni gazdaságok értékei rendre alatta maradtak az országosoknak. Meg kell azonban jegyezni, hogy a régióban az állattenyésztés iránti érdeklődés apadása minden valószínűség szerint csak a kevesebb állatot tartó, kevésbé piacépes termelésű körre jellemző, hiszen a kizárólag állattenyésztéssel foglalkozó gazdaságoknál emelkedő tendencia volt tapasztalható. Ez arra utal, hogy a térség állattenyésztésében az elmúlt években az országosnál nagyobb mértékben fokozódott a szakosodott jellegű nagygazdaságok súlya. Fontos itt felhívni arra a figyelmet, hogy a Dél-Dunántúlon a mezőgazdasági termelés és a termelési kapacitások az átlagosnál nagyobb mértékben koncentrálnak gazdasági szervezetekben, miközben a saját szükségletre termelő egyéni gazdaságok köre a privatizáció óta eltelt időben itt is jelentősen összezsugorodott.

A régió állattenyésztésének alakulása az elmúlt években

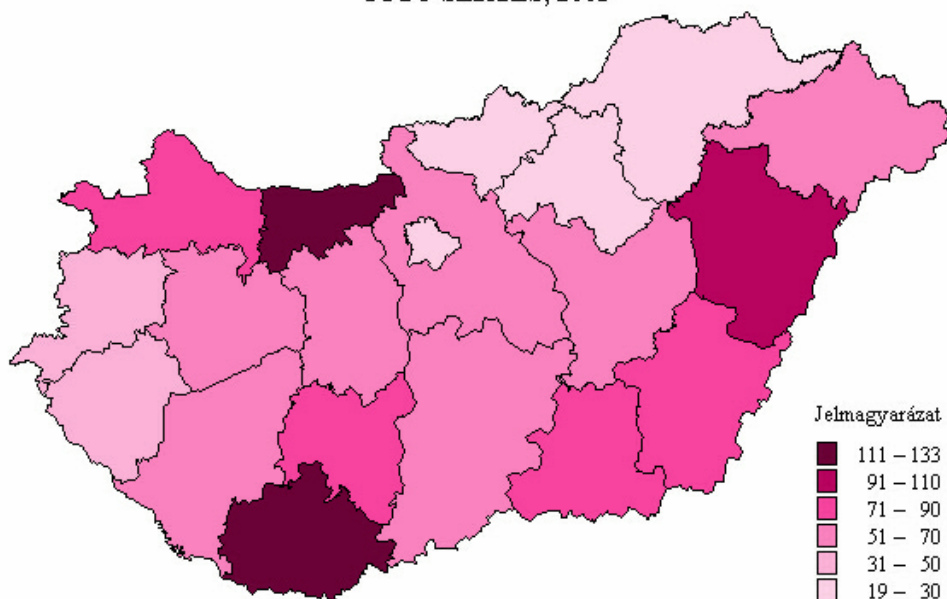
A dél-dunántúli gazdaságok állattartási kedvének visszaesése része egy már hosszabb ideje tartó folyamatnak. Az időközben több vonatkozásban is mérséklődött érdeklődést jól tükrözik az **állatsűrűségi adatok**. A Dél-Dunántúl 1991 decemberében a 100 hektár mezőgazdasági területre jutó szarvasmarha-szám alapján a hét régió rangsorában a harmadik, sertéseknél a második, juhoknál az ötödik, tyúkféléknél a negyedik helyen szerepelt. 2005 végére a mutató értéke egyedül a sertések vonatkozásában nőtt – a térség a 2000-es évek közepére fajlagosan a legtöbb sertést tartó körzetté vált –, miközben szarvasmarháknál és tyúkféléknél egy-egy helyet visszalépett és juhoknál változatlanul az utolsók között szerepelt. (Országosan 2005. decemberében a szarvasmarhák legnagyobb sűrűsége a Nyugat-Dunántúlon volt tapasztalható, míg területegységre vetítve juhokból az Észak-Alföldön, tyúkféléből pedig a Közép-Dunántúlon tartották a legtöbbet. Az egyes állatállományokból a legkisebb értékek többnyire Észak-Magyarországhoz kötődtek.) A régió belül a múlt év végi teljes körű felmérés során a három megye szarvasmarha-sűrűsége nem sokban különbözött egymástól, azonban a sertéseknél és a tyúkféléknél Baranya, a juhoknál pedig Tolna mutatója volt a legjobb.

**100 HEKTÁR MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETRE
JUTÓ SZARVASMARHA, 2005**

Mindezzel együtt a Dél-Dunántúl – a két alföldi régió mellett – továbbra is az ország egyik legjelentősebb állattartó körzetének számított, amely 2005. december 1-jén az ország szarvasmarháinak 12,3, sertéseinek 18,7, juhainak 8,8, tyúkféle-állományának pedig 11,8%-át összpontosította. A múlt év végén az alföldi régiókban koncentrált az országos sertésállomány fele, a juh-létszám közel kétharmada, ugyanakkor a szarvasmarhák 43 és a tyúkfélék 42%-át is itt tartották. Arányában a legkisebb állatállományokkal Közép-Magyarország és Észak-Magyarország rendelkezett.

**100 HEKTÁR MEZŐGAZDASÁGI TERÜLETRE
JUTÓ SERTÉS, 2005**

Az elmúlt öt év decemberi adatai alapján a **régiós állományokra** – néhány állatfaj kivételével – általában csökkenés volt jellemző. A szarvasmarhák száma a Dél-Dunántúlon az átlagost meghaladó mértékben esett vissza, a sertések fogyása annál kisebb ütemű volt, míg a juhállomány nagyon erőteljesen bővült. A tyúkféléknél ugyanakkor – szemben az országos növekedéssel – nagyarányú csökkenés következett be. Fontos itt megjegyezni azt is, hogy a vizsgált időszakban a térségben az anyaállatok száma általában jobban fogyott, mint az más régiókban tapasztalható volt.

Az egyes állományoknak gazdasági szervezetekben való koncentrálódása az országosnál nagyobb mértékű, ezt mutatja, hogy 2005 decemberében a gazdasági szervezetek tartották a szarvasmarhák 80,9, a sertések 75,9, a juhek 6,3 és a tyúkfélék 42,0%-át.

A két szektor állat-létszámait a következőképpen alakultak: a gazdasági szervezetek szarvasmarha-állománya 2000. december 1-jéhez képest a Dél-Dunántúlon az országoshoz hasonló mértékben zsugorodott, míg a sertéseknél és a juhekénél – az országos visszaeséssel szemben – jelentős növekedés volt tapasztalható, és a tyúkfélék száma – ugyan-csak eltérően az országos létszám-bővüléstől – mérséklődött. Az egyéni gazdaságoknál ugyanakkor – a juhek kivételével, amelyeknél egyébként az állatszám régiós és országos szinten egyforma mértékben nőtt – az állományok fogyása általában erőteljesebb volt, mint országosan.

A dél-dunántúli gazdasági szervezetek állományaiban a legnagyobb mértékű fogyást általában Tolnában regisztrálták, az állatok száma a legkevésbé Baranyában csökkent. Az egyéni gazdaságokban – a gazdasági szervezetekéhez hasonló tendencia mellett – a szarvasmarhák fogyása Somogyban volt a legkisebb mértékű, a juheké pedig Tolnában.

Az állatállományok gazdálkodási formánkénti változása

(százalék)

Megnevezés	A gazdasági szervezetek				Az egyéni gazdaságok			
	2005. december 1-jei							
	szarvas-marha-	sertés-	juh-	tyúk féle-	szarvas-marha-	sertés-	juh-	tyúk féle-
	állományának változása 2000. december 1-jéhez képest							
Baranya	97,8	141,6	187,1	109,2	49,6	58,2	131,4	77,6
Somogy	94,2	107,7	151,0	87,3	95,8	50,5	114,9	86,7
Tolna	72,2	68,3	87,0	42,1	63,3	54,1	139,6	95,9
Dél-Dunántúl	87,2	104,9	132,8	99,4	68,6	54,6	132,1	85,5
<i>Ország</i>	<i>87,3</i>	<i>93,9</i>	<i>87,4</i>	<i>111,9</i>	<i>89,3</i>	<i>64,7</i>	<i>132,7</i>	<i>96,8</i>

A fontosabb állományok **tartói köréről** 2002-ig visszamenőleg rendelkezünk adatokkal. A decemberi adatok alapján az elmúlt években a Dél-Dunántúlon – és országosan is – az állattartó gazdaságok száma a szervezeti körben általában kedvezőbben alakult, mint az egyéni gazdaságokban. A régió szarvasmarhát és sertést tenyésztő szervezeteinek száma 2002 és 2005 között mérséklődött, miközben a juhtartó szervezeti kör nagysága közel másfélszeresére emelkedett és kismértékben a tyúktartóké is nőtt. Az egyéni gazdaságokon belül ugyanakkor egyedül a juhtartók száma emelkedett, a szarvasmarha, a sertés és a tyúkfélék tenyésztésével foglalkozó réteg nagy arányban zsugorodott. A két gazdálkodási forma szarvasmarha- és sertéstartó gazdaságainak csökkenése, illetve a juhtartó gazdaságok számának növekedése egyébként a 2002–2005. közötti időszakban az országosnál nagyobb mértékű volt, míg a tyúkfélékkel foglalkozó gazdaságok köre az országosnál kedvezőtlenebbül alakult.

Összevetve az állományok és az állattartók számának elmúlt évekbeli alakulását – bár a két mutatónál nem teljesen ugyanarról az időszakról van szó – arra következtethetünk, hogy az adott időszakban a termelésnek a mind szűkebb – és egyben mind professzionálisabb – körben való koncentrálódása, ami az országos állattenyésztést is jellemzi, a Dél-Dunántúlon az átlagosnál erőteljesebb volt. Erre utal legalábbis az, hogy a térség állattartó szervezeteinek száma az országosnál általában kedvezőtlenebbül alakult, miközben az állatállományokat annál kisebb mérvű fogyás – sőt nem egy esetben növekedés – jellemezte. Másrészt az egyéni gazdaságokban az egyes állatfajoknál – a juhok kivételével – a tartók és az állományok rohamosabban fogytak, mint országosan.

Az állattartó gazdaságok számának 2002–2005 közötti változása

Megnevezés	Szarvasmarhát	Sertést	Juhot	Tyúkfélét	Szarvasmarhát	Sertést	Juhot	Tyúkfélét
	tartó							
	gazdasági szervezetek				egyéni gazdaságok			
	számának 2002–2005. december 1-je közötti változása, %							
Baranya	86,8	115,2	75,0	112,9	59,6	70,0	157,0	59,3
Somogy	104,3	97,1	240,0	140,0	49,9	94,1	120,5	66,9
Tolna	102,4	75,6	175,0	37,5	61,6	93,5	121,5	71,2
Dél-Dunántúl	97,1	96,0	147,1	102,3	56,5	84,5	131,8	65,8
Ország	106,3	91,1	125,8	123,1	68,7	90,0	113,2	64,0

A állattartási kedv nagymértékű csökkenése – régiós és országos szinten – elsősorban az ágazat alacsony rentabilitásával függ össze. A 2000–2005 közötti időszakban az egyes állati termékek **felvásárlási ára** évről évre csak nagyon szerény mértékben nőtt, miközben a fontosabb takarmányok **piaci átlagárai** sokszor a felvásárlási árakat meghaladó mértékben emelkedtek. A vizsgált időszakban egyébként mind a felvásárlási árak, mind a takarmányok piaci árainak éves indexeit ingadozás jellemezte. A fontosabb állati termékek vonatkozásában a felvásárlási árak 2002-ről 2003-ra alakultak a legkedvezőtlenebbül, míg a legnagyobb mértékű növekedést 2000-ről 2001-re regisztrálták. A fontosabb takarmányok piaci átlagárának változása szorosan összefügg az előző évi termésmennyiséggel. Így a megelőző évhez képest legjelentősebb piaci áremelkedést 2004-ben regisztrálták, ami a 2003. évi rendkívül rossz termésre vezethető vissza, míg a legnagyobb csökkenés tavaly volt megfigyelhető, összefüggésben az egy évvel korábbi kiemelkedően jó termés-eredményekkel.

Az állattenyésztést leginkább érintő felvásárlási árak, valamint a takarmányok piaci átlagárának változása

Megnevezés	Vágó-marha	Vágó-sertés	Tehéntej	Tyúk-tojás	Kukorica	Búza	Árpa
	felvásárlási árának				piaci átlagárának		
	változása az előző évi %-ában						
2001	101,6	140,5	108,7	107,3	108,1	110,9	124,0
2002	102,9	82,6	105,4	100,8	84,9	82,4	71,3
2003	93,3	83,3	98,9	91,6	113,1	118,9	125,6
2004	111,3	114,5	88,1	111,0	143,3	128,5	132,9
2005	118,9	104,8	102,2	101,7	76,8	81,7	73,1

Az állattartást befolyásoló tényezők a főbb gazdálkodói csoportokban

Az állattenyésztés jövedelmezőségét a felvásárlási és piaci árakon túl még számos más tényező befolyásolja és a két fő gazdálkodási forma állattartással kapcsolatos motivációi is több tekintetben eltérnek egymástól. Míg a gazdasági szervezetek állattartásukra vonatkozó döntéseit sok esetben a szűkebb agrárágazathoz kapcsolódó jövedelmezőségi szempontok alapján hozzák meg, addig az egyéni gazdaságok többségének magatartását – főleg a saját szükségletre termelő gazdálkodókat – sokban befolyásolja a mezőgazdaságon kívüli ágazatokban szereshető jövedelem, valamint az a társadalmi-szociális környezet, amely a gazdálkodást körülveszi.

A **gazdasági szervezeti kör** állattartásának rentabilitásával kapcsolatban ki kell emelni, hogy a 2000–2005 közötti időszakban az állatok és állati termékek termelői árai az egyes években az ágazat egészében általában egyre kisebb mértékben nőttek, miközben a mezőgazdasági ráfordítások többnyire jelentősen emelkedtek, és csak 2004-ről 2005-re mérséklődtek némileg. (A kiadásoknál fontos megjegyezni, hogy az Európai Unió csatlakozással a közösségi normák teljesítése a hazai állattartó telepek számára nagy költségigénnyel járó környezetvédelmi beruházásokat tesz szükségessé, ami nagymértékben megdrágítja a termelést, és közvetve elősegíti az állományok további koncentrációját is.)

Mezőgazdasági termelői árak és ráfordítások indexe

(előző év = 100,0)

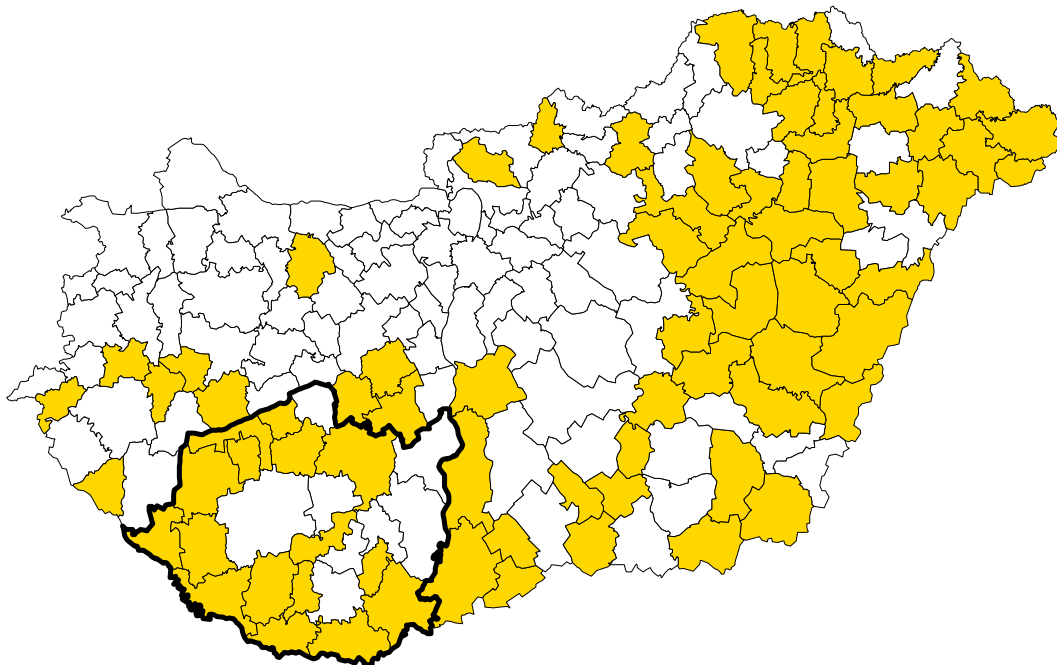
Megnevezés	2001	2002	2003	2004	2005
Mezőgazdasági termelői árak indexe összesen	106,0	98,5	105,9	94,6	100,7
Ezen belül: élő állatok és állati termékek	121,2	94,4	93,7	103,9	101,8
Mezőgazdasági ráfordítások indexe	111,7	101,0	106,1	108,9	99,5
Agrárolló	94,9	97,5	99,8	86,9	101,2

Fontos itt kitérni arra, hogy a gazdasági szervezetek állattartását – a szektor sajátos helyzeténél fogva – jelentősen nehezíti a szükséges takarmánymennyiség bérelt területen való megtermesztése, ami szintén egy költségnövelő tényező. Mindez egy olyan gazdasági környezettel párosul, ahol a földbérleti díjak az elmúlt években országosan folyamatosan nőttek. A szántó bérleti díja 2005-ben országos átlagban 15 290 forint volt, ami 2002-höz képest 37,5%-os emelkedést jelent. A gyepnél 5390 forint volt ez az összeg, és az adott három év alatt 41,5%-kal nőtt.

Az **egyéni gazdaságok** állattenyésztéssel kapcsolatos motivációit az ágazat jövedelmezőségén túl – ami, mint láttuk az elmúlt években viszonylag alacsony volt – sokban meghatározzák a lakosság más tevékenységből származó jövedelmei is. A dél-dunántúli régióban a vizsgált időszakban a jövedelmek – az emelkedés ellenére – mindvégig elmaradtak az országos átlagtól. A régió rurális térségeiben a bér vagy járadék jellegű jövedelmek elegendőnek bizonyultak ahhoz, hogy abból sokan az önellátást szolgáló állattartásra fordítsanak, ugyanakkor nem érték el sem azt a szintet, hogy ezzel nyugodt lélekkel felhagyhassanak, sem azt, hogy piacra termelő gazdasággá bővítsék a tevékenységüket.

Végül az egyéni gazdaságok állattartáshoz való hozzáállását nagyban befolyásolja az a társadalmi-gazdasági **mikroklíma** is, ami az egyes térségekre, településekre jellemző. Ezzel kapcsolatban ki kell hangsúlyozni, hogy a Dél-Dunántúl településeinek lakosságának mindig is az átlagosnál nagyobb része foglalkozott mezőgazdasággal, és ezen belül állattenyésztéssel. Ez utóbbi tevékenység elterjedtségére viszonylag jól lehet következtetni az ország hátrányos helyzetű – és ennél fogva támogatandó területeit – lehatároló kormányrendeleteknek azon mellékleteiből, melyek a vidékfejlesztési szempontból kedvezményezett kistérségeket sorolják fel. A jelenleg érvényben levő 64/2004 (IV. 15.) számú kormányrendelet alapján az ország 168 kistérségéből 77 tartozik e körbe, melyet alacsony népsűrűség, mezőgazdasági jelleg, valamint magas munkanélküliség jellemez.

A vidékfejlesztési szempontból kedvezményezett kistérségek a Dél-Dunántúlon és az országban

A Dél-Dunántúl 24 kistérsége közül 16 körzet számít vidékfejlesztési szempontból kedvezményezettnek. (Országosan az e típusú kistérségek másik fő koncentrációs területét a Tiszántúl, illetve a Felső-Tiszavidék jelenti.) Fontos kiemelni azt is, hogy – országosan és régiós szinten is – a vidékfejlesztési szempontból kedvezményezett kistérségek zöme a főbb mutatók alapján társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott körzetnek is minősül egyben.

TÁBLÁZATOK

**A gazdasági szervezetek állatállományának alakulása a Dél-Dunántúlon
a decemberi 1-jei létszám adatok alapján**

(darab)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Baranya megye						
Szarvasmarha	25 184	26 323	25 439	26 290	25 999	24 625
Ebből: tehén	11 897	12 985	12 292	12 907	12 619	12 543
Sertés	200 179	187 224	205 223	244 079	271 821	283 372
Ebből: anyakoca	16 380	16 215	17 227	19 402	22 934	18 436
Juh	1 867	960	673	2 139	3 225	3 493
Ebből: anyajuh	1 209	509	412	1 830	1 897	1 687
Tyúkféle	1 245 007	1 068 300	1 366 392	1 448 141	1 429 177	1 359 848
Ebből: tojó	126 526	133 683	109 640	135 778	113 198	118 261
Somogy megye						
Szarvasmarha	25 919	25 197	24 291	23 227	23 717	24 403
Ebből: tehén	12 637	12 826	12 561	10 984	11 248	10 941
Sertés	111 170	118 595	119 101	118 594	116 293	119 687
Ebből: anyakoca	8 607	8 648	8 760	8 692	7 733	7 711
Juh	1 297	1 595	887	613	1 273	1 959
Ebből: anyajuh	1 216	1 391	557	435	940	1 505
Tyúkféle	169 297	110 785	143 810	184 695	135 636	147 772
Ebből: tojó	12 500	14 065	23 410	3 654	10 026	16 787
Tolna megye						
Szarvasmarha	29 819	26 562	23 488	22 298	22 357	21 523
Ebből: tehén	13 764	12 541	11 243	10 458	10 607	10 276
Sertés	208 805	188 405	190 245	187 683	156 629	142 523
Ebből: anyakoca	17 552	15 273	15 718	15 342	11 986	11 035
Juh	2 724	2 201	2 575	2 742	2 454	2 370
Ebből: anyajuh	1 445	1 103	1 416	2 130	1 616	1 714
Tyúkféle	177 522	263 447	189 370	152 140	42 130	74 743
Ebből: tojó	91 793	117 211	108 370	28 769	–	–
Dél-Dunántúl						
Szarvasmarha	80 922	78 082	73 218	71 815	72 073	70 551
Ebből: tehén	38 298	38 352	36 096	34 349	34 474	33 760
Sertés	520 154	494 224	514 569	550 356	544 743	545 582
Ebből: anyakoca	42 539	40 136	41 705	43 436	42 653	37 182
Juh	5 888	4 756	4 135	5 494	6 952	7 822
Ebből: anyajuh	3 870	3 003	2 385	4 395	4 453	4 906
Tyúkféle	1 591 826	1 442 532	1 699 572	1 784 976	1 606 943	1 582 363
Ebből: tojó	571 348	264 959	241 420	168 201	123 224	135 048

**Az egyéni gazdaságok állatállományának alakulása a Dél-Dunántúlon
a december 1-jei létszámadatak alapján**

(darab)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Baranya megye						
Szarvasmarha	7 942	6 869	6 522	6 353	4 002	3 939
Ebből: tehén	2 900	2 837	2 366	2 461	1 085	1 035
Sertés	121 583	111 386	119 249	111 245	69 873	70 740
Ebből: anyakoca	7 689	7 545	7 895	7 171	5 610	5 936
Juh	17 746	18 767	23 864	26 969	22 871	23 325
Ebből: anyajuh	15 525	14 689	17 773	20 390	19 435	19 273
Tyúkféle	1 062 333	1 236 125	1 250 923	1 211 923	711 791	824 445
Ebből: tojó	356 442	422 772	467 551	345 669	348 886	333 419
Somogy megye						
Szarvasmarha	7 399	7 442	7 356	6 139	6 904	7 089
Ebből: tehén	3 284	3 293	3 559	2 982	3 354	3 571
Sertés	91 924	80 107	76 580	78 380	50 170	46 454
Ebből: anyakoca	4 812	5 098	5 943	3 683	2 372	2 442
Juh	20 828	22 039	23 046	20 038	25 242	23 941
Ebből: anyajuh	16 011	16 985	16 984	15 550	21 411	19 668
Tyúkféle	767 464	984 843	730 271	838 980	603 107	665 267
Ebből: tojó	601 296	616 071	585 076	602 060	501 110	488 308
Tolna megye						
Szarvasmarha	8 861	11 989	11 675	10 673	5 843	5 614
Ebből: tehén	3 236	5 089	3 771	4 064	2 985	2 822
Sertés	103 048	100 728	115 050	87 146	63 367	55 728
Ebből: anyakoca	6 029	6 118	7 579	4 260	3 342	2 936
Juh	48 815	54 058	52 940	55 552	61 912	68 154
Ebből: anyajuh	40 552	42 111	42 700	41 507	51 443	50 158
Tyúkféle	727 755	766 568	616 981	611 619	582 066	697 962
Ebből: tojó	432 322	483 037	444 642	473 184	465 567	411 085
Dél-Dunántúl						
Szarvasmarha	24 202	26 300	25 553	23 165	16 749	16 642
Ebből: tehén	9 420	11 219	9 696	9 507	7 424	7 428
Sertés	316 555	292 221	310 879	276 771	183 410	172 922
Ebből: anyakoca	18 530	18 761	21 417	15 114	11 324	11 314
Juh	87 389	94 864	99 850	102 559	110 025	115 420
Ebből: anyajuh	72 088	73 785	77 457	77 447	92 289	89 099
Tyúkféle	2 557 552	2 987 536	2 598 175	2 662 522	1 896 964	2 187 674
Ebből: tojó	1 390 060	1 521 880	1 497 269	1 420 913	1 315 563	1 232 812

**Az összes gazdaság állatállományának alakulása a Dél-Dunántúlon
a december 1-jei létszám adatok alapján**

(darab)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Baranya megye						
Szarvasmarha	33 126	33 192	31 961	32 643	30 001	28 564
Ebből: tehén	14 797	15 822	14 658	15 368	13 704	13 578
Sertés	321 762	298 610	324 472	355 324	341 694	354 112
Ebből: anyakoca	24 069	23 760	25 122	26 573	28 544	24 372
Juh	19 613	19 727	24 537	29 108	26 096	26 818
Ebből: anyajuh	16 734	15 198	18 185	22 220	21 332	20 960
Tyúkféle	2 307 340	2 304 425	2 617 315	2 660 064	2 140 968	2 184 293
Ebből: tojó	482 968	556 455	577 191	481 447	462 084	451 680
Somogy megye						
Szarvasmarha	33 318	32 639	31 647	29 366	30 621	31 492
Ebből: tehén	15 921	16 119	16 120	13 966	14 602	14 512
Sertés	203 094	198 702	195 681	196 974	166 463	166 141
Ebből: anyakoca	13 419	13 746	14 703	12 375	10 105	10 153
Juh	22 125	23 634	23 933	20 651	26 515	25 900
Ebből: anyajuh	17 227	18 376	17 541	15 985	22 351	21 173
Tyúkféle	936 761	1 095 628	874 081	1 023 675	738 743	813 039
Ebből: tojó	613 796	630 136	608 486	605 714	511 136	505 095
Tolna megye						
Szarvasmarha	38 680	38 551	35 163	32 971	28 200	27 317
Ebből: tehén	17 000	17 630	15 014	14 522	13 592	13 098
Sertés	311 853	289 133	305 295	274 829	219 996	198 251
Ebből: anyakoca	23 581	21 391	23 297	19 602	15 328	13 971
Juh	51 539	56 259	55 515	58 294	64 366	70 524
Ebből: anyajuh	41 997	43 214	44 116	43 637	53 059	51 872
Tyúkféle	905 277	1 030 015	806 351	763 759	624 196	772 705
Ebből: tojó	524 115	600 248	553 012	501 953	465 567	411 085
Dél-Dunántúl						
Szarvasmarha	105 124	104 382	98 771	94 980	88 822	87 373
Ebből: tehén	47 718	49 571	45 792	43 856	41 898	41 188
Sertés	836 709	786 445	825 448	827 127	728 153	718 504
Ebből: anyakoca	61 069	58 897	63 122	58 550	53 977	48 496
Juh	93 277	99 620	103 985	108 053	116 977	123 242
Ebből: anyajuh	75 958	76 788	79 842	81 842	96 742	94 005
Tyúkféle	4 149 378	4 430 068	4 297 747	4 447 498	3 503 907	3 770 037
Ebből: tojó	1 620 879	1 786 839	1 738 689	1 589 114	1 438 787	1 367 860

**Az állattartók számának alakulása a dél-dunántúli
gazdasági szervezetekben a december 1-jei adatok alapján**

Megnevezés	2002	2003	2004	2005
Baranya megye				
Szarvasmarha	53	43	48	46
Ebből: tehén	46	38	41	40
Sertés	46	50	52	53
Ebből: anyakoca	17	30	28	46
Juh	8	9	9	6
Tyúkféle	31	31	33	35
Somogy megye				
Szarvasmarha	46	47	45	48
Ebből: tehén	45	44	43	44
Sertés	35	40	36	34
Ebből: anyakoca	31	32	28	25
Juh	5	6	8	12
Tyúkféle	5	6	6	7
Tolna megye				
Szarvasmarha	41	46	46	42
Ebből: tehén	39	44	42	38
Sertés	45	50	41	34
Ebből: anyakoca	43	31	37	31
Juh	4	7	7	7
Tyúkféle	8	7	3	3
Dél-Dunántúl				
Szarvasmarha	140	136	139	136
Ebből: tehén	130	126	126	122
Sertés	126	140	129	121
Ebből: anyakoca	91	93	93	102
Juh	17	22	24	25
Tyúkféle	44	44	42	45

**Az állattartók számának alakulása a dél-dunántúli
egyéni gazdaságokban a december 1-jei adatok alapján**

Megnevezés	2002	2003	2004	2005
Baranya megye				
Szarvasmarha	939	862	514	560
Ebből: tehén	676	508	392	354
Sertés	16 667	18 826	11 117	11 674
Ebből: anyakoca	4 877	3 539	2 628	1 990
Juh	372	435	257	584
Tyúkféle	23 128	17 455	18 924	13 718
Somogy megye				
Szarvasmarha	1 209	848	973	603
Ebből: tehén	1 051	625	932	493
Sertés	12 831	17 893	8 750	12 080
Ebből: anyakoca	4 199	2 643	2 157	1 757
Juh	371	476	447	447
Tyúkféle	33 813	26 201	33 818	22 619
Tolna megye				
Szarvasmarha	1 023	782	602	630
Ebből: tehén	605	461	522	415
Sertés	13 140	14 790	9 588	12 281
Ebből: anyakoca	3 977	2 258	2 205	1 869
Juh	502	575	741	610
Tyúkféle	20 851	16 406	19 255	14 838
Dél-Dunántúl				
Szarvasmarha	3 171	2 492	2 089	1 793
Ebből: tehén	2 332	1 594	1 846	1 262
Sertés	42 638	51 509	29 455	36 035
Ebből: anyakoca	13 053	8 440	6 990	5 616
Juh	1 245	1 486	1 445	1 641
Tyúkféle	77 792	60 062	71 997	51 175

**A főbb állatállományok országos alakulása
a december 1-jei adatok alapján**

(ezer darab)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gazdasági szervezetek						
Szarvasmarha	543	497	494	489	475	474
Ebből: tehén	261	238	240	233	225	225
Sertés	2 483	2 398	2 635	2 658	2 369	2 331
Ebből: anyakoca	207	195	216	208	183	175
Juh	206	173	150	173	182	180
Ebből: anyajuh	153	126	109	122	131	133
Tyúkféle	14 335	14 163	14 763	16 184	16 136	16 038
Ebből: tojó	4 515	4 555	4 703	5 557	5 124	5 168
Egyéni gazdaságok						
Szarvasmarha	262	286	276	250	249	234
Ebből: tehén	119	130	122	117	121	109
Sertés	2 351	2 424	2 447	2 255	1 690	1 522
Ebből: anyakoca	141	147	165	119	113	102
Juh	923	963	952	1 123	1 215	1 225
Ebből: anyajuh	744	723	745	834	957	949
Tyúkféle	16 381	20 180	17 443	21 318	16 678	15 864
Ebből: tojó	9 746	12 050	12 146	10 730	10 322	10 315
Összes gazdaság						
Szarvasmarha	805	783	770	739	723	708
Ebből: tehén	380	368	362	350	345	334
Sertés	4 834	4 822	5 082	4 913	4 059	3 853
Ebből: anyakoca	348	343	381	327	296	277
Juh	1 129	1 136	1 103	1 296	1 397	1 405
Ebből: anyajuh	897	849	854	956	1 088	1 082
Tyúkféle	30 716	34 343	32 206	37 502	32 814	31 902
Ebből: tojó	14 261	16 606	16 849	16 286	15 445	15 483

**Az állattartók számának országos alakulása
a december 1-jei adatok alapján**

Megnevezés	2002	2003	2004	2005
Gazdasági szervezetek				
Szarvasmarha	797	860	830	847
Ebből: tehén	740	783	764	764
Sertés	637	681	610	580
Ebből: anyakoca	549	526	501	473
Juh	225	252	280	283
Tyúkféle	221	271	265	272
Egyéni gazdaságok				
Szarvasmarha	35 279	31 425	29 996	24 251
Ebből: tehén	27 490	23 642	26 814	17 593
Sertés	348 795	434 135	252 540	313 921
Ebből: anyakoca	97 448	84 620	62 481	49 970
Juh	19 009	20 772	18 333	21 513
Tyúkféle	599 847	566 655	531 245	383 625

**Vágóállatok és állati termékek termelése
a Dél-Dunántúl összes gazdaságában**

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Baranya megye						
Vágómarha, t	2 866	3 542	2 830	3 178	3 584	2 667
Vágósertés, t	50 483	43 393	44 872	51 950	55 047	57 272
Vágóló, t	82	183	189	108	29	19
Vágójuh, t	530	296	458	532	532	339
Vágónyúl, t	903	750	728	801	1 031	1000
Vágótyúk, t	17 828	22 872	23 502	22 962	25 177	23 609
Vágóliba, t	107	208	197	196	143	31
Vágókacsa, t	370	144	113	107	78	30
Vágópulyka, t	2 203	2 508	2 651	2 989	3 865	2 907
Kifejt tehéntej, 1000 l	94 837	108 703	102 119	105 660	97 461	99 763
Tyúktojás, 1000 db	96 172	96 322	95 369	95 751	86 553	82 310
Somogy megye						
Vágómarha, t	3 931	3 464	3 512	4 113	4 008	3 870
Vágósertés, t	32 379	32 475	32 324	35 357	30 883	25 514
Vágóló, t	345	389	352	371	349	358
Vágójuh, t	387	496	472	443	383	427
Vágónyúl, t	730	759	747	562	474	442
Vágótyúk, t	4 964	6 390	5 805	6 001	6 063	5 550
Vágóliba, t	137	59	62	139	123	71
Vágókacsa, t	811	788	821	421	433	420
Vágópulyka, t	3 341	4 078	4 152	4 064	4 727	4 300
Kifejt tehéntej, 1000 l	78 022	78 313	80 000	75 012	69 867	68 563
Tyúktojás, 1000 db	107 071	111 381	112 159	105 577	110 905	91 872
Tolna megye						
Vágómarha, t	8 129	5 701	6 291	7 065	6 134	4 186
Vágósertés, t	53 427	47 360	44 248	46 790	38 430	33 113
Vágóló, t	38	58	55	52	60	38
Vágójuh, t	652	950	1 289	925	1 159	1 133
Vágónyúl, t	186	240	294	228	105	125
Vágótyúk, t	5 308	5 191	4 203	4 481	4 731	4 411
Vágóliba, t	185	169	125	78	92	74
Vágókacsa, t	726	814	756	502	574	264
Vágópulyka, t	218	2 111	1 668	737	192	552
Kifejt tehéntej, 1000 l	104 193	103 766	93 269	85 625	85 291	76 209
Tyúktojás, 1000 db	87 833	108 583	91 548	68 319	78 845	63 845
Dél-Dunántúl						
Vágómarha, t	14 926	12 707	12 633	14 356	13 726	10 723
Vágósertés, t	136 289	123 228	121 444	134 097	124 360	115 899
Vágóló, t	465	630	596	531	438	415
Vágójuh, t	1 569	1 742	2 219	1 900	2 074	1 899
Vágónyúl, t	1 819	1 749	1 769	1 591	1 610	1 567
Vágótyúk, t	28 100	34 453	33 510	33 444	35 971	33 570
Vágóliba, t	429	436	384	413	358	176
Vágókacsa, t	1 907	1 746	1 690	1 030	1 085	714
Vágópulyka, t	5 762	8 697	8 471	7 790	8 784	7759
Kifejt tehéntej, 1000 l	277 052	290 782	275 388	266 297	252 619	244 535
Tyúktojás, 1000 db	291 076	316 286	299 076	269 647	276 303	238 027

**A vágóállatok, állati termékek, takarmányok felvásárlási ára,
valamint a tápárak országosan**

(Ft/kg)

Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Szarvasmarha						
Vágómarha ^{a)}	206,90	210,30	216,40	201,90	224,90	267,40
Tehéntej ^{b)}	63,00	68,50	72,20	71,40	62,90	64,30
Szálatakarmány	9,20	8,40	10,80	15,40	9,20	11,00
Takarmánykukorica	25,10	19,00	20,80	29,20	22,50	21,00
Szarvasmarhatáp	40,70	46,50	48,90	51,70	60,40	55,10
Sertés						
Vágómalac	390,90	540,20	445,70	356,70	479,10	520,80
Vágósüldő	245,80	381,90	293,90	223,10	245,10	270,00
Vágósertés	237,00	333,00	275,00	228,40	262,10	274,70
Búza	26,10	18,70	20,90	27,70	21,40	18,60
Árpa	25,30	20,30	19,90	25,10	22,40	19,90
Sertéstáp	44,00	52,20	51,00	56,10	64,20	62,90
Tyúkféle						
Vágótyúkfélék ^{c)}	161,00	191,90	175,30	169,90	180,90	168,30
Étkezési tyúktojás	11,00	11,80	11,90	10,90	12,10	12,30
Brojler-takarmánytáp	49,40	61,50	55,60	57,00	62,20	52,00
Jérce és tojó takarmánytáp	42,50	51,50	48,40	48,40	52,60	43,10
Juh						
Vágójuh	477,70	585,30	555,70	571,60	576,00	626,20
Juhtej ^{b)}	126,40	132,00	136,90	149,00	125,50	129,60
Juhtáp	36,10	44,30	42,00	46,90	55,10	46,90

a) Vágóborjú nélkül. – b) Ft/l. – c) Ft/db.

**A vágóállatok és takarmányok éves piaci átlagárának
országos alakulása**

	(Ft/kg)					
Megnevezés	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Szarvasmarha						
Tehén	245,50	288,90	285,50	274,60	281,60	311,60
Növendékbika és tinó	336,50	371,90	379,50	360,00	352,70	400,60
Borjú	458,90	494,50	507,50	491,00	479,90	608,20
Takarmánykukorica	30,70	33,20	28,20	31,90	45,70	35,10
Sertés						
Süldő	295,00	466,30	459,50	307,20	389,70	480,50
Hízósertés	248,50	360,00	341,80	252,40	311,20	348,20
Malac ^{a)}	5 959	9 431	9 159	5 623	7 755	10 262
Búza	31,30	34,70	28,60	34,00	43,70	35,70
Árpa	28,70	35,60	25,40	31,90	42,40	31,00
Tyúkféle						
Élő csirke	397,10	426,20	413,90	410,50	429,30	483,30
Élő tyúk	372,50	405,00	413,80	398,90	425,10	461,40
Vágott csirke	368,50	429,00	448,60	437,10	463,00	478,50
Vágott tyúk	365,10	461,50	422,10	378,90	409,70	440,10
Tyúktojás ^{a)}	17,90	19,60	18,70	18,10	20,30	19,60

^{a)} Ft/db.

**A mezőgazdasági termelői árak, ráfordítások indexeinek,
valamint az agrárrolló alakulása**

(előző év = 100,0)

Megnevezés	2001	2002	2003	2004	2005
Mezőgazdasági termelői árak indexe összesen	106,0	98,5	105,9	94,6	100,7
<i>Növénytermesztési és kertészeti termékek</i>	<i>91,3</i>	<i>103,7</i>	<i>120,2</i>	<i>86,2</i>	<i>99,4</i>
Gabonafélék	80,6	103,1	133,3	79,2	90,1
Ipari növények	121,4	103,8	98,8	102,4	102,8
Zöldségfélék	99,5	102,8	108,3	104,0	107,6
Gyümölcsök (borszőlővel)	87,4	107,8	116,8	75,1	121,6
<i>Élőállatok, állati termékek</i>	<i>121,2</i>	<i>94,4</i>	<i>93,7</i>	<i>103,9</i>	<i>101,8</i>
Élő állat	128,3	89,2	89,8	110,1	103,1
Állati termék	109,6	104,2	100,1	94,7	99,7
Mezőgazdasági ráfordítások árindexei	111,7	101,0	106,1	108,9	99,5
<i>Folyó termelői felhasználás</i>	<i>112,1</i>	<i>100,1</i>	<i>106,0</i>	<i>109,4</i>	<i>98,7</i>
Vetőmagok	115,6	115,4	108,0	103,8	102,0
Energia	100,1	95,0	105,7	110,4	110,6
Műtrágya	126,6	96,5	97,8	106,1	103,2
Növényvédő szerek	108,6	105,0	104,3	102,9	101,6
Takarmány	117,3	95,6	108,5	113,9	86,4
Gépek fenntartása és javítása	107,8	104,7	104,0	106,3	104,3
Épületek fenntartása és javítása	110,7	104,0	104,4	103,6	103,0
Állatgyógyászati készítmények	108,4	104,8	105,4	105,8	105,3
Egyéb költségek	109,7	104,4	105,6	107,8	106,5
<i>Mezőgazdasági beruházások</i>	<i>108,7</i>	<i>106,6</i>	<i>106,2</i>	<i>106,0</i>	<i>104,5</i>
Gépek	106,4	107,4	106,3	105,8	105,5
Épületek	111,4	106,2	106,2	106,5	103,4
Agrárrolló	94,9	97,5	99,8	86,9	101,2

MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK

A kiadványban szereplő állatállományra vonatkozó adatok a 2000. március 31-ei Általános Mezőgazdasági Összeírás (AMÖ), a 2003. és 2005. december 1-jei Gazdaságszerkezeti Összeírás (GSZÖ), valamint az elmúlt évek decemberi állatszámhlálásaiból származnak.

A 2000. márciusi Általános Mezőgazdasági Összeíráshoz, valamint a 2003. és 2005. decemberi Gazdaságszerkezeti Összeíráshoz kapcsolódó fogalmak:

E felvételek során gazdaságméretűnek az az egyéni gazdaság számított, amelynek a fenti összeírások eszmei időpontjában

- *használt területe* (szántó, kert, gyümölcsös, szőlő, rét, legelő, erdő, nádas, halastó, külön-külön vagy együtt) legalább 1500 m², vagy gyümölcsös-, illetve szőlőterülete külön-külön vagy együtt legalább 500 m², vagy
- *istállózott haszonállat-állománya*
 - egy nagyobb élő állat (szarvasmarha, sertés, ló, juh, kecske, bivaly)
 - 50 db baromfi (tyúkféle, liba, kacska, pulyka, gyöngyös) külön-külön vagy együtt
 - 25–25 házinyúl, prémes állat, húsgalamb vagy
 - 5 méhcsalád vagy 2000. évi AMÖ és a 2003. évi GSZÖ során
- *az összeírást megelőző 12 hónap folyamán*
 - mezőgazdasági szolgáltatást végzett vagy
 - intenzív kertészeti termelést folytatott.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek az AMÖ-vel, illetve a GSZÖ-vel párhuzamosan – azzal összhangban – jelentés útján tettek adatszolgáltatási kötelezettségüknek eleget.

A gazdaságok termelési típus szerinti besorolása:

- *Növénytermesztő gazdaság:* kizárólag földhasználatra alapozott tevékenységet folytat, csak a használt földterület éri el a gazdaságküszöböt.
- *Állattenyésztő gazdaság:* kizárólag állattartással foglalkozik, csak az állatállomány nagysága éri el a gazdaságküszöböt.
- *Vegyes gazdaság:* földhasználatra alapozott tevékenységet és állattartást is végez, mind a földterület, mind az állatállomány nagysága eléri a gazdaságküszöböt.

A decemberi reprezentatív állatfelvételek módszertani háttere

A 2000–2005. közötti évek reprezentatív állatfelvételei során a gazdasági szervezetek teljes körűen, postai úton teljesítették adatszolgáltatási kötelezettségüket. Az egyéni gazdálkodók összeírását a KSH területi igazgatóságainak munkatársai által felkészített számlálóbiztosok végezték. A felvétel mintájának kialakítása a 2000. évi Általános Mezőgazdasági Összeírás (ÁMÖ) és a 2003. évi Gazdaságszerkezeti Összeírás (GSZÖ) alapján történt, ahol a kiválasztás során megyénként minden 8. körzet került a mintába.

A kiválasztott körzeteken belül a gazdaságokat két rétegbe kerültek besorolásra:

- „A” réteg: azok a gazdaságok, amelyek a következő küszöbértékek közül legalább az egyiket elérik: 5 szarvasmarha, 10 sertés, 26 juh, 26 liba, 5 ha szántó, 1 ha szőlő, 1 ha gyümölcsös, 100 tyúkféle, 100 kacsa, 100 pulyka, 25 méhcsalád.
- „B” réteg: az „A” rétegbe nem tartozó gazdaságok.

A kiválasztási arány az egyes rétegekben:

- „A” réteg: 100% (minden gazdaság)
- „B” réteg: 33% (minden harmadik gazdaság)

Az egyéni gazdálkodók adatainak teljeskörűsítése rétegenként és megyénként átlagbecsléssel, a nem megfigyelt körre (gazdaságküszöböt el nem érő gazdálkodók) szakértői becsléssel történt. Ezen adatokat a gazdálkodó szervezetek teljes körű megfigyelésének adataihoz hozzáadva határoztuk meg a megyék és az ország állatállományát.

Fontosabb alapfogalmak:

Gazdasági szervezet: jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli vállalkozás (az egyéni vállalkozók és az egyéni gazdasági tevékenységet folytatók nélkül).

Egyéni gazdaság: a mezőgazdasági tevékenységet folytató háztartás és az adószámmal rendelkező egyéni vállalkozás által működtetett gazdaság.

Egyéb, a témához kapcsolódó fogalmak

Mezőgazdasági termékek bruttó termelése: a veszteségmentes termelés értéke. (Bruttó kibocsátás+saját termelésű vetőmag, takarmánytej, takarmánytojás, keltetőtojás, mezei leltár értékváltozása és étkezési hal.) A kiszopott juh- és kecsketej nélkül.

Mezőgazdasági bruttó kibocsátás: a termelők által feldolgozott termékek, saját fogyasztás, értékesítés, saját előállítású tárgyi eszközök, készletváltozás értéke a termelőegységen belüli felhasználás nélkül. A mezőgazdasági számlák rendszere termelési számlájának az EUROSTAT által előírt módszer szerint számított adatai, alapján.

Mezőgazdasági termelői árak indexe: a mezőgazdasági termelőktől továbbértékesítésre vagy feldolgozásra felvásárolt, valamint közvetlenül a lakosságnak fogyasztásra eladott mezőgazdasági termékekért a termelőknek kifizetett áraknak 2000. év éves átlagáraihoz viszonyított változásait mutatja. Nem tartalmazza a közvetlen export és a mezőgazdasági termelők egymás közötti forgalmában értékesített, továbbtartásra szánt élő állatok és állati termékek árait.

Folyó termelőfelhasználás értéke: a mezőgazdasági termékek és szolgáltatások (utóbbi csak a mezőgazdasági számlarendszerben) előállítására felhasznált mezőgazdasági és ipari eredetű termékek értéke és a szolgáltatási díja. A mezőgazdasági számlarendszerben nem tartalmazza a saját termelésű vetőmag, takarmánytej, takarmány- és keltetőtojás értékét.

Agráröllő: a mezőgazdasági termelőiár-index osztva a mezőgazdasági ráfordítási-árindexszel.

Piaci átlagár: a piacokon és az állatvásárokon a termelők által közvetlenül a lakosságnak értékesített termékek kínálati átlagára. Az átlagár a felhozatali mennyiségek leggyakrabban előforduló árával beszorzott értéke és hozzátartozó mennyiség hányadosa.

Mezőgazdasági termékek felvásárlása: a mezőgazdasági termelőtől feldolgozási vagy továbbértékesítési célra vásárolt mezőgazdasági termékeket tartalmaz.

Vidékfejlesztés szempontjából kedvezményezett kistérség: a 64/2004. (IV. 15.) számú kormányrendelet értelmében azon körzetek tartoznak ide, melyekben a terület népességének kevesebb, mint 50%-a él 120 fő/km²-nél magasabb népsűrűségű területeken, illetve az 1990. évi népszámláláskor az országos vidéki átlagot meghaladó mértékű volt mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya a munkanélküliség mértéke 1999. december 20-án az országos átlagot meghaladta. Továbbá országos átlag alatti az főre jutó személyi jövedelemadó alap sem éri el az országos átlagot.

JELMAGYARÁZAT

- = A megfigyelt statisztikai jelenség nem fordul elő.
- .. = Az adat nem ismeretes.
- 0; 0,0 = A mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.